

LITURGISCHE ORIËNTATIE (7)

DE PREEK

Schriftlezing en prediking vormen samen de Woordverkondiging en in die eenheid het hart van de kerkdienst. Hoewel we niet vergeten dat ook in de liederen het Woord tot uitdrukking komt. Maar in onze gereformeerde liturgie is de prediking centraal. Opnieuw kijken we naar de apostelen. In het Nieuwe Testament treft ons al de eerste preek : van Petrus op Pinksteren. Ook van Paulus vernemen we van preken in en buiten de synagoge. In de Vroege Kerk werd wekelijks een preek (homilie) gehouden en beroemde predikers in de 4^e eeuw waren Ambrosius, Augustinus, Chrysostomus. Keizer Karel de Grote (9^e eeuw) stimuleerde het preken als middel tot catechese en geloofsopvoeding.

Maar in de loop van de tijd werd het centrum van de eredienst het misoffer, ten koste van de preek. In het midden van de kerk stond het altaar, de kansel stond aan de zijkant. Niet dat de preek geheel verdween, vooral de Dominicanen of Predikheren hielden Woorddiensten, vanaf de 13^e eeuw, maar dat was een uitzondering op de regel. Tot in onze tijd was een preek in de R.-Katholieke Kerk meestal een korte toespraak.

De Reformatie schafte het misoffer af en herstelde de Woordverkondiging. De HERE God roept mensen door het Woord. Hij is een sprekende God. Christus is het vleesgeworden Woord. Paulus schrijft: *'Het geloof is uit het gehoor.'* De preek is heilsmiddel.

De gekozen tekst of perikoop wordt door de predikant in zijn context gezien. De preek is uitleg en toepassing, gebaseerd op de bestudering van de grondtekst (Hebreeuws en Grieks). Wat staat er precies? Wat betekende dit woord in de tijd van de bijbel? Wat heeft deze tekst ons vandaag te zeggen? Hoe klinkt dit woord in de concrete situaties van ons leven? Wat doet dit woord in onze harten? Gods Waarheid dient geactualiseerd te worden in het heden.

De preek doet een appèl op de gemeente, om zich door het Woord te laten leiden, corrigeren, vertroosten, verheugen. De preek zal altijd heilsprediking zijn, wijzend op de diepte van menselijke zonde en de bevrijding door de Here Jezus Christus.

De Woordverkondiging is een instrument van Gods heilige Geest, die de preek gebruikt om mensen tot geloof te bewegen.

De prediker is een mens onder de mensen en zijn persoonlijke gaven en beperkingen zijn meebepalend voor de wijze van preken. Zijn eigen geloof, vragen, ervaring, enthousiasme mogen en moeten meekomen op de preekstoel!

Het misoffer is in de reformatie afgeschaft, maar wel vervangen door het heilig avondmaal. Calvijn wilde dat wekelijks vieren, gehecht aan de oudchristelijke structuur van de eredienst: de eenheid van Woord en sacrament. Maar het mocht niet verder komen dan viermaal per jaar. Wonderlijk dat dit tot de dag van vandaag zo is, hoewel er protestantse gemeenten zijn waar het avondmaal vaker, bijvoorbeeld maandelijks, wordt gevierd.

